

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

СТАНОВИЩЕ

От проф. Екатерина Илиева Матеева, д.н.
Професор по Гражданско право
Професионално направление 3.6 Право
Научна специалност Гражданско и семейно право
СУ „Св. Климент Охридски“, Юридически факултет и
Департамент „Право“ на Нов български университет

По конкурс за заемане на академичната длъжност „**професор**“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (**Гражданско процесуално право**), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат **доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.**

Представям настоящото становище в качеството ми на член на научното жури, назначено със Заповед З-РК-86/23.01.2024 г. на Ректора на НБУ, по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 3.6. Право (Гражданско-процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г.

С решение на членовете на научното жури от първото му заседание ми е възложено изготвянето на настоящото становище, което представям в определения за това срок.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Конкурсът за заемане на академичната длъжност професор в професионално направление 3.6. Право (Гражданско-процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обн. в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., е обявен по установения ред за нуждите на Департамент „Право“, Магистърски факултет на Нов български университет.

Единственият кандидат в конкурса е доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

От представените в настоящата процедура писмени доказателства (доклад-самооценка с приложения, справки и др.) е видно, че доц. Тодор Панайотов Коларов отговаря на минималните национални изисквания към научната и преподавателската дейност, определени в чл. 26 ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ, както и на допълнителните

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

изисквания на Нов български университет, съгласно Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ и съгласно Таблица на показателите по откриване на процедура за обявяване на конкурс за заемане на академичната длъжност професор в професионално направление 3.6. Право. Нещо повече, редица от показателите по групи В, Д, Е, Ж, З, И надхвърлят значително минималните наукометрични изисквания, предвидени в действащото законодателство. Кандидатът е завършил висше образование по специалността „Право“ в ЮФ на СУ „Св. Кл. Охридски“ (1998 г.), придобил е ОНС „доктор“ по международно публично право в ПУ „Паисий Хилендарски“ (03.02.2012 г.) и научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ от НБУ (2018 г.). Кандидатът има многогодишен, богат опит в академичното преподаване по правни дисциплини, заемайки последователно академични длъжности във висши училища като: главен асистент по дисциплината Право на ЕС в Пловдивския университет (ПУ) „Паисий Хилендарски“ (2012-2017 г.) и гост-преподавател, а след това и доцент по Гражданско процесуално право във Варненския свободен университет (2011-2014 г.); доцент по Гражданско процесуално право в НБУ и хоноруван доцент по Международно публично право и Противодействие на организираната престъпност и корупцията в Американския университет в България. Доц. Коларов има опит и в областта на управлението на учебния процес в качеството му на ръководител на Департамент „Национална и международна сигурност“ (ДНМС) в НБУ. Има богат практически опит като действащ адвокат, юридически съветник и консултант към множество международни организации и проекти, администрирани от тях.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд и на научните и научно-приложните приноси на автора.

За участие в конкурса доц. Тодор Коларов е представил публикуван монографичен труд под заглавието „ПРОЦЕСУАЛНАТА СУБСТИТУЦИЯ В ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕС“, С.: Сиела, 2023 г. в обем от 246 страници с приложен списък на използваната библиография и 257 бележки под линия. Трудът не повтаря в никоя своя част, нито в тематично, нито в съдържателно отношение трудовете, представени от кандидата за придобиване на образователната и научна степен "доктор", на научната степен "доктор на науките" и за заемане на академичната длъжност "доцент". Изследването, предмет на настоящото становище, е структурирано в пет глави

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

и заключение, в които последователно са обсъдени историческите корени и общата правна характеристика на процесуалната субституция, приликите и разликите от някои правни институти, видовете процесуална субституция от гледна точка на няколко класификационни критерии, условията за допустимост на процесуалната субституция, правната защита, с която разполага процесуалният субституент и правните последици от процесуалната субституция с оглед субективните и обективните предели на силата на пресъдено нещо и отговорността, която може да възникне на процесуалния субституент.

Трудът на доц. Коларов е първото в процесуалната ни доктрина цялостно и систематично теоретично изследване на процесуалната субституция като нетипична процесуална легитимация в съдебния исков процес, при която правото на иск принадлежи по изключение на лице, различно от титуляря на спорното материално право или на застрашеното от накърняване право, ако спорното материално право съществува. Структурата на изследването е стройна и логична и способства за постигане на неговите цели и научни задачи, а именно: да се проследи и анализира възникването, въвеждането и развитието на института на процесуалната субституция в българския правопорядък, да се разкрият специфичните правни белези и проявни форми на процесуалната субституция и да се проследят механизма на прилагането на този институт в практиката и правните последици от това. Достойнство на изследването е, че структурните части на всяка от петте глави носят предметни и описателни заглавия, което значително облекчава ориентирането на читателя в систематиката и съдържанието на изложението и компенсира донякъде отсъствието на предметен указател в края на книгата. При разработката на темата на хабилитационния труд е използван богат набор от общи и специални методи на научно изследване, които са адекватно приложени. Научната полемика се води от автора коректно, в конструктивен дух, аргументирано и с колегиално уважение към тезите, с които се изразява несъгласие. Езикът на изследването е ясен и точен в терминологично отношение. Трудът е опрян върху богат научен апарат, включващ относимата българска литература, както и чуждестранни теоретични източници (монографии, коментари, студии и статии) на шест чужди езици. Освен това, с висока стойност и значение за развитието на практиката и доктрината е привличането на множество релевантни за изследваните въпроси съдебни решения и тяхното обсъждане в хода на теоретичния анализ.

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

С оглед достигнатите научни и научно-приложни резултати хабилитационният труд на доц. Коларов заслужава висока обща оценка, доколкото дава един цялостен, задълбочен и съвременен поглед върху института на процесуалната субституция като институт на гражданското процесуално право. Без съмнение, приносният характер на труда се изразява в това, че за първи път в българската доктрина се предлага цялостно и систематично монографично изследване на процесуалната субституция от нейния генезис и възприемане у нас до съвременната ѝ уредба, като анализът е извършен при прилагане на историкоправния и сравнителноправния методи на научно изследване. Приносно значение има систематизацията на изведените по тълкувателен път в точка 2 от глава първа съществени правни признаци на процесуалната субституция, които до момента не са били представяни в този им систематизиран вид в нашата доктрина. Внимание заслужава оригиналният поглед на автора върху проблема за значението на правния интерес при процесуалната субституция и проследяването му в хода на изследването. Този проблем е засегнат в различни части на труда – не само при изясняване на правните белези на процесуалната субституция, но и при изследване на условията за допустимост на процесуалната субституция в глава четвърта от труда, както и на други систематични места от изследването. Към приносите на труда следва да се отбележи и обстоятелството, че някои от съпоставките и отграниченията между процесуалната субституция и други повече или по-малко външно сходни правни институти се правят в този им систематичен вид за първи път в нашата процесуална теория (например, точка б от глава втора от труда). Полезни за доктрината и практиката са аргументите на автора във връзка с недопустимостта на разширителното тълкуване и прилагането по аналогия на разпоредбите относно процесуалната субституция, предвид обстоятелството, че тя представлява изключение от принципа на чл. 26, ал. 1 ГПК и затова е допустима само в случаите, предвидени в закона. Интерес будят оригиналните аргументи на автора в теоретичната дискусия по въпроса, дали на синдика следва да се признае качеството на процесуален субституент. Приносен характер имат и някои части от изложението в глава трета, посветено на видовете процесуална субституция – с оглед на въведени от автора допълнителни класификационни критерии; също и при изясняване на въпросите на защитата при процесуална субституция в глава четвърта, точки 2, 3; изследването на отговорността на процесуалния субституент в последната глава от труда и др. Общото ми впечатление е, че доц. Коларов представя едно оригинално,

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

задълбочено и интересно изследване върху института на процесуалната субституция, каквото не ми е известно да е правено до момента у нас.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „доцент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

В настоящия конкурс доц. Коларов участва и с няколко други научни публикации (статии и научни доклади), отпечатани в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация, както следва: (1) „Historic analogs of civil confiscation of unexplained wealth – the case of Bulgaria“, публ. в Journal of Financial Crime. Vol. 27 No. 2, 2020. pp. 561-571. ISSN 1359-0790 Списанието е индексирано в Scopus, втори квартал в направление „Право“; (2) „Challenges in settling non-conviction based civil confiscation of unexplained wealth“, публ. в Journal of Money Laundering Control. Vol. 24 No. 3. 2021. pp. 483-490. ISSN 1368-5201. Списанието е индексирано в Scopus, втори квартал в направление „Право“ и в Web of Science; (3) „International commercial arbitrator addressing money laundering sua sponte“, публ. отново в индексираното в Scopus, втори квартал в направление „Право“ и в Web of Science научно списание Journal of Money Laundering Control. Vol. 25 No. 3. 2022. pp. 637-644. ISSN 1368-5201. И трите публикации са посветени на актуални и практически значими правни въпроси, свързани с противодействието на корупцията и отнемането на незаконно придобитото имущество, както и с прилагането на мерките против изпиране на пари в международния търговски арбитраж. И трите публикации отразяват богатия национален и международен практически опит и теоретични знания на автора в посочените материи, снабдени са с научен апарат, съдържат теоретични изводи със солидна аргументация и са насочени към усъвършенстване на нормотворчеството и правоприлагането. Доц. Коларов е посочил и статия, публикувана в редактиран колективен том, а именно „Legal professionals’ effectiveness as anti-money laundering “gatekeepers”“, публ. в: PERACEK, Tomas. & MOREIRA, Fátima Castro (Eds.) Doctrina et Usu in Business Law. pp.163-174. 2023. ISBN 9786069535165 (E-Book). С оглед формалните изисквания в настоящата процедура следва да се посочи, че научната продукция, с която доц. Коларов участва в този конкурс, е публикувана след придобиване на научните степени „доктор“ и „доктор на науките“, както и след приключване на конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“, т.е.

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

кандидатът не е участвал с никой от тези трудове в предходни процедури за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности по ЗРАСРБ и актовете по неговото прилагане.

3.Цитиране от други автори.

Видно от представения от доц. Коларов списък на цитирания в научни издания, индексирани и реферирани в световноизвестни бази данни с научна информация, монографии и колективни томове, две негови научни съчинения са били цитирани в статии на чужди автори, публикувани в такива научни издания. Друга статия на доц. Коларов е цитирана в две различни монографии от различни чужди автори на монографии и колективни томове с научно рецензиране, издадени в чужбина. Според представения доклад-самооценка девет съчинения на доц. Коларов са цитирани (някои от тях дву- и трикратно) в монографии и колективни томове с научно рецензиране, издадени у нас. Шест научни трудове на доц. Коларов са цитирани в нереперирани научни списания с научно рецензиране, издадени в чужбина и у нас. Може да се констатира, че научната продукция на доц. Коларов намира широк отзвук сред специалистите у нас и в чужбина, което е отличен атестат за нейното качество и актуалност.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Видно от доклада-самооценка, приложен към материалите по настоящия конкурс, доц. Коларов е участвал като консултант в множество изследователски и творчески проекти с международно участие по обществено значими и актуални въпроси на миграцията, сигурността, гражданската конфискация, вкл. взаимното признаване на съдебни актове, борбата срещу изпиране на пари, други форми на икономически престъпления и др., чиито резултати са насочени към усъвършенстване на законодателството и практиката по прилагането му в съответните материи.

III. Учебна и преподавателска дейност

- 1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.*

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

Както вече изтъкнах по-горе в раздел I от настоящото становище, доц. Т. Коларов Кандидатът има многогодишен, богат опит в академичното преподаване по правни дисциплини, заемайки последователно академични длъжности във висши училища като: главен асистент по дисциплината Право на ЕС в Пловдивския университет (ПУ) „Паисий Хилендарски“ (2012-2017 г.) и гост-преподавател, а след това и доцент по Гражданско процесуално право във Варненския свободен университет (2011-2014 г.); доцент по Гражданско процесуално право в НБУ и хоноруван доцент по Международно публично право и Противодействие на организираната престъпност и корупцията в Американския университет в България.

Доц. Коларов е активен участник в разработването на успешно стартирала нова учебна програма – участие в успешното стартиране на програмата Политически науки (на английски), с предложени два курса POLS317 EU Development Policies и POLS436 Security in Europe: Dangers, Risks, Countermeasures. Участвал е и в усъвършенстването на магистърските програми в ДНМС, с отразените промени в каталога за 2023/2024 г. Инициатор и организатор е на международната научна конференция „Права и сигурност“ (27-28.04.2023 г.)

В съавторство с докторантите Цв. Лекова и И. Дахлянова, доц. Т. Коларов е разработил и публикувал един много полезен „Наръчник по гражданско процесуално право“, С.: Сиела. 2022 г. в обем от 366 страници с богата библиография и обилна съдебна практика, който е ценен източник за подготовка на студентите от специалност „Право“ по задължителната дисциплина Гражданско процесуално право, но също и удобен източник за бързи справки за практикуващи юристи. Този труд е доказателство за умението на доц. Коларов да работи с докторанти и специализанти. Доц. Коларов е разработил и авторски материали в електронен вид в Мудъл.

Доц. Коларов редовно е вземал участие в държавни изпитни комисии. Само за учебната 2022/2023 г. е участвал в четири държавни изпитни комисии, по две в ДНМС и департамент „Право“. Бил е определян и за председател на изпитна комисия.

2. *Работа с Еразъм-студенти.*

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

Доц. Коларов е изнесъл онлайн лекция на тема „Техники за пране на пари (на английски език)“ на 14.05.2022 г. и е провеждал лекции в периода 8.05-12.05.2023 г. на тема „Техники за пране на пари и юристите (на английски език)“ във формат мобилност с цел преподаване по Erasmus+ по покана на домакинстващата институция Neapolis University Pafos, Кипър.

Кандидатът е взел активно участие в създаване на успешно стартирала нова програма – участие в успешното стартиране на програмата Политически науки на английски език, с предложени два курса POLS317 EU Development Policies и POLS436 Security in Europe: Dangers, Risks, Countermeasures.

3. *Оценки от анкетите на студентите.*

Видно от доклада-самооценка, приложен към материалите по настоящия конкурс, доц. Коларов е високо ценен от студентите преподавател. Средната оценка от студентските анкети за последните десет семестъра е 4.53/5.00. Тази висока оценка на студентите е сериозно указание за високата степен на удовлетвореност на студентите от нивото на знания и преподавателски умения на доц. Т. Коларов.

IV. Административна и обществена дейност

1. *Участие в колективни органи на управление на НБУ.*

Доц. Коларов има опит в областта на управлението на учебния процес в качеството му на ръководител на Департамент „Национална и международна сигурност“ (ДНМС) в НБУ. Член е на Академичния съвет на НБУ.

2. *Обществена активност.*

Доц. Коларов може да се похвали с изключително богата и интензивна обществена активност, свързана с консултантска дейност към Съвета на Европа, Агенцията на ЕС за обучение в областта на правоприлагането за експерт в тематичните категории висше образование и изследвания; антикорупция и противодействие на пране на пари, към Службата на ООН по наркотици и престъпност, към централата на Световната банка във Вашингтон и Департамента на правосъдие на САЩ в София и много други. Кандидатът е вземал участие в управителни органи на международни организации, и по-специално е бил избран за председател на Regional Anti-Corruption Initiative (2018 – 2019 г.). Доц. Коларов е юрист с доказани професионални приложни умения. За това свидетелства и фактът, че е номиниран за „Юрист на годината“ - 2022 г. в категория „Правосъдие зад

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

граница“. Член е на Българската асоциация по международно право. Има богат практически опит като действащ адвокат, юридически съветник и консултант към множество международни организации и проекти, администрирани от тях.

3. Привличане на студенти в програмата.

Доц. Коларов е популяризировал програмите, в които преподава, като е изнасял в качеството си на преподавател на НБУ публични лекции по покана на висши училища или престижни национални и международни организации. От този порядък е проведената онлайн лекция на тема „Техники за пране на пари (на английски език)“ на 14.05.2022 г., както и цикъл лекции в периода 8.05-12.05.2023 г. на тема „Техники за пране на пари и юристите (на английски език)“ във формат мобилност с цел преподаване по Erasmus+ по покана на домакинстващата институция Neapolis University Pafos, Кипър.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

В качеството ми на член на академичния състав на Департамент „Право“, МФ на НБУ познавам доц. Коларов като уважаван от колеги и студенти преподавател и специалист в своята област, разумен, сериозен, спокоен и улегнал човек, етичен колега, трудолюбив и посветен на своята работа.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Позволявам си да препоръчам на доц. Коларов при следващи издания на монографичния му труд „ПРОЦЕСУАЛНАТА СУБСТИТУЦИЯ В ГРАЖДАНСКИЯ ПРОЦЕС“ да излезе от описателния стил на заключението, в което по същество се преразказва в едри щрихи основния ход на изследването и вместо това да се съсредоточи върху същински, предметни обобщения на основните му правни изводи от проведения теоретичен анализ в изследването. Бих препоръчала основно да се преработи заключението, като в него се обобщят научните и практически значими изводи от изследването и се систематизират по-важните предложения *de lege ferenda* (например, тези на стр. 237 и др.). Убедена съм, че по такъв начин теоретичната и практическа полезност на изследването ще бъдат още по-големи. Държа специално да подчертая, че тези и други възможни бележки и препоръки по никакъв начин не са от естество да разколебаят убеждението ми, че кандидатурата на доц. Т. Коларов, д.н. за заемане на

СТАНОВИЩЕ от проф. Екатерина Матеева, д.н. по конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“, обявен в ДВ бр. 94/10.11.2023 г., с единствен кандидат доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н.

академичната длъжност професор в професионално направление 3.6. Право (Гражданско-процесуално право), Магистърски факултет, Департамент „Право“ заслужава подкрепа.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ с ясно формулирана положителна или отрицателна оценка на академичната дейност на кандидата и предложение за допускането или недопускането му до избор от Академичен съвет.

Въз основа на изложените по-горе съображения намирам с убеденост, че кандидатурата на доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н. отговаря на материалноправните изисквания, установени в разпоредбите на чл. 29 ЗРАСРБ, Правилника за прилагането на закона и Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско-процесуално право) в Магистърски факултет, Департамент „Право“. С оглед на това предлагам на почитаемото научно жури да подкрепи дадената от мен положителна оценка на академичната дейност на кандидата доц. Тодор Панайотов Коларов, д.н. и да направи предложение за допускането му до избор от Академичния съвет на Нов български университет за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6. Право (Гражданско-процесуално право) в Магистърски факултет, Департамент „Право“.

26. февруари 2024 г.

.....

(проф. Екатерина Матеева, д.н.)